

УДК 657.46:674

**ЕКОНОМІЧНІ ТА ОБЛІКОВО-
ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ©**

М.В. ПРАВДЮК,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку
і оподаткування в галузях
економіки,

А.Л. ПРАВДЮК,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права,
Вінницький національний аграрний
університет
(м. Вінниця)

Досліджено інвестиційно-інноваційну діяльність у аграрному секторі економіки України як циклічну діяльність з вибору, фінансуванню та впровадженню інновацій. Основним предметом дослідження є економічний зміст інвестиційно-інноваційної діяльності та її облікове відображення для управління на різних рівнях і стадіях створення і освоєння продукту.

У статті застосовано загальнонаукову методологію економічних досліджень. За даними Держстату та звітами УІНТІ здійснено аналіз стану наукової та інноваційної діяльності і трансферту технологій. Проаналізовано фінансування інноваційних розробок, капітальні інвестиції за видами діяльності, обсяги іноземних інвестицій. Встановлено, що в Україні немає належної державної підтримки розвитку інновацій, більше того, немає навіть стандарту нормативів фінансування. Описано деякі прийоми інвестиційно-інноваційного менеджменту на основі реалізації облікових аспектів цього виду діяльності. Запропоновано схему облікового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності, уточнення облікових об'єктів та завдань щодо агроінвестицій у сталий сільський розвиток, проаналізовано міжнародний досвід збору та використання даних про інвестиційну діяльність.

Результати дослідження сприятимуть розвитку економічної теорії та бухгалтерського обліку в частині об'єктів обліку інвестиційно-інноваційної діяльності, наближенню вітчизняного обліку до прийнятого у міжнародній практиці, а також подальшому зближенню аграрної науки з практикою.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна діяльність, бухгалтерський облік, економічні аспекти інвестицій, аграрний сектор, видатки на діяльність аграрної науки, зближення з європейським обліковим законодавством, методика обліку інновацій Осло.

Рис. 2. Табл. 5. Літ. 15.

Постановка проблеми. Світові тенденції економічного зростання тяжіють до генерації, експлуатації та поширення знань, що є основою розвитку та добробуту націй. Інновації, таким чином, стають рушійною силою економіки, і без

© М.В. ПРАВДЮК, А.Л. ПРАВДЮК, 2018

перебільшення можна вважати, що інноваційність національної економіки одночасно є її рейтингом конкурентоздатності. За стандартами Осло інноваційна діяльність – це усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні заходи, створення та вкладення у нові знання, впровадження яких надає значні переваги [1]. Отже, доступ до нових знань сам по собі уже є економічним фактором зростання та прибутковості.

Загалом інноваційно-інвестиційну діяльність визначають як інноваційну діяльність, що пов'язана з капітальними вкладеннями в інновації. Сучасний високотехнологічний світ стимулює підприємства до інноваційної діяльності та пошуку джерел її ресурсного забезпечення, а отже потребує адекватного інформаційного супроводження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню економічної суті даного напрямку та його облікового відображення присвячені праці Н.М. Гудзенко [2], В.М. Жука [3], Т.Г. Камінської [10], Г.М. Калетніка [4; 5], О.В. Кантаєвої [6], Я.Д. Крупки [7], Н.Л. Правдюк [8], М.С. Пушкаря, Л.С. Шатковської [9] та ін. Проте питання економічної систематизації потреб інформаційного забезпечення та безпосередньо облікових витрат на здійснення інноваційних процесів, які пов'язані з капітальними витратами, досліджені недостатньо. Вченими визнано, що ціль цього напрямку бухгалтерського обліку – надання інформації про доцільність здійснення та оцінку ефективності проведених інвестицій в інновації та їх вплив на фінансовий стан підприємств.

Засобами масової інформації та звітів з НДР популяризуються інноваційні розробки АПК, зокрема і у ВНАУ [4], але очевидно, що ситуація вимагає глибшого аналізу. Вченими зазначається, що “в умовах глобалізації інноваційна модель розвитку не може принести повного економічного ефекту лише за допомогою технологічного оновлення ресурсної бази та структурної перебудови економіки. Вона передбачає перенесення акценту з традиційних науково-технічних рішень на використання принципово нових прогресивних технологій, які впливають на процеси соціально-економічного розвитку прогресивних країн світу” [7]. Тобто дослідниками встановлено, що формування інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрних підприємств є загальнонауковою проблемою, вирішення якої забезпечить стійкий збалансований розвиток сільського господарства країни.

Формулювання цілей статті. Метою статті є окреслення економічних проблем та формування основних інноваційно-інвестиційних напрямів обліку з визначенням завдань, а також формування системної інформації про витрати у аграрному секторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення нових знань та їх поширення - це досить трудомісткий процес. Недарма він є головною метою державної інноваційної політики, а саме: формування соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни. У свою чергу, метою інноваційної діяльності підприємств є отримання конкурентних переваг та прибутку чи інших потенційних та реальних вигод. Оскільки саме поняття інновацій та інноваційної діяльності є об'єктом державного регулювання, то воно, відповідно, має реалізовуватись на рівні підприємств та держави.

Безпосередньо предмет обліку цього напрямку розкриває Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 р. №40-IV, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на

ринок нових конкурентноздатних товарів і послуг. Згідно ст. 4 зазначеного Закону, об'єктами інноваційної діяльності є: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Дослідження формуються в рамках відповідної інфраструктури інноваційної діяльності та формують “сукупність матеріальних, технічних та інших засобів, які б забезпечили інформаційне, експертне, консалтингове, маркетингове, фінансове і кадрове обслуговування інноваційної діяльності” [9, с. 122]. Інформаційне забезпечення процесу охоплює сукупність первинних і зведених даних, організацію збереження накопиченої інформації, способи її подання та методи перетворень, правила організації банку даних, методики кодування та пошуку інформації [2; 3; 8].

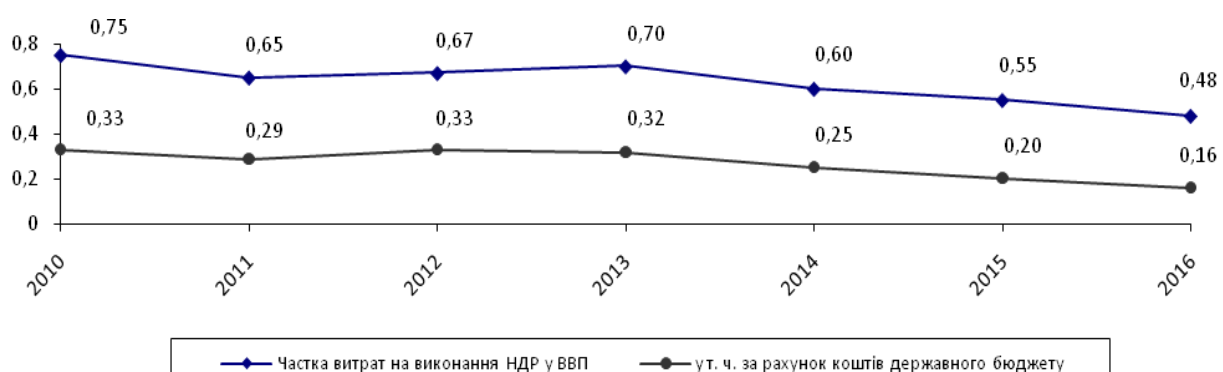
У Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року від 30.12.2015 р. № 1437-р щодо переважних інвестицій у рослинництво передбачено заходи: запобігання деградаційним процесам на землях сільськогосподарського призначення шляхом проведення консервації малопродуктивних і техногенно-забруднених земель, запровадження енергозберігаючих та енергоощадних технологій, контурно-меліоративної системи землеробства з урахуванням природно-сільськогосподарського районування територій та агроландшафтів; впровадження системи моніторингу та контролю якості всіх земель сільськогосподарського призначення та агрохімічної паспортизації, а також використання рибогосподарських водойм; створення умов для збереження, відтворення і підвищення родючості ґрунтів; відновлення зрошувальних та меліоративних систем; удосконалення механізмів відповідальності та запровадження економічного стимулювання користувача (власника) землі до раціонального використання і охорони земель сільськогосподарського призначення; впровадження у виробництво нових високопродуктивних сортів та гібридів сільськогосподарських культур і посадкового матеріалу, у тому числі, посухостійких та адаптованих до умов зрошення, оновлення базового та сертифікованого насіння, забезпечення посіву насінням високих генерацій і насаджень садів, ягідників, виноградників та хмільників саджанцями високих селекційних категорій; впровадження сучасних систем живлення сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень та забезпечення внесення мінеральних і органічних добрив на рівні, що забезпечує бездефіцитний баланс поживних речовин у ґрунті; у тваринницькій сфері: збереження біологічного та генетичного різноманіття; забезпечення функціонування єдиної системи селекції; формування власного експортного потенціалу племінних (генетичних) ресурсів та зменшення залежності від імпорту; запровадження системи оцінки та визначення племінної цінності тварин, ведення племінного обліку згідно з міжнародними вимогами; створення інформаційних автоматизованих баз даних про племінні (генетичні) ресурси, проведення випробування плідників, офіційної оцінки тварин молочних і м'ясних порід великої рогатої худоби за типом, збереження генофонду локальних і зникаючих порід, збільшення обсягу осіменіння корів і телиць у господарствах населення;

залучення капітальних інвестицій у галузь тваринництва шляхом запровадження державних програм здешевлення інвестицій для аграрного бізнесу з різних джерел фінансування, що спрямована на стимулювання капітальних інвестицій у галузь тваринництва шляхом співфінансування (відшкодування) будівництва тваринницьких об'єктів та об'єктів інфраструктури на селі; удосконалення та забезпечення ефективного ведення державного реєстру сільськогосподарських тварин; модернізація існуючих ветеринарно-санітарних заводів з утилізації відходів тваринного походження, залучення інвестицій через механізм державного партнерства або/та державних гарантій на будівництво нових таких заводів задля забезпечення задовільної епізоотичної безпеки держави тощо.

Спільними точками дотику інноваційного та інвестиційного циклів наукова думка [7] визнала наступні: тотожні фінансові потоки; імовірність та фактор невизначеності, виражені через рівень ризику; необхідність попереднього визначення економічної ефективності (маржинальний дохід від впровадження інноваційного продукту); наявність альтернативи і фактору вибору з множини.

Інвестування виробничого процесу через оновлення технологій виробництва та предметів праці забезпечують зміни виробничо-господарської діяльності [10] через: паралельно-послідовне проведення науково-технічної діяльності, здійснення інвестицій і маркетингу; взаємозаміщення фаз життєвого циклу продукції; інвестиційний проект за стадіями фінансування досліджень і розробок, розповсюдження нових продуктів і послуг, їх комерціалізацію. Тому аналіз стану інноваційної діяльності потребує спеціального дослідження, яке передбачає визначення індикаторів інноваційної діяльності для аналізу, проведення самого аналізу та виявлення основних трендів розвитку [11].

Загалом фінансування наукових та науково-технічних робіт за видами та галузями наук у 2010-2016 рр. знаходиться на вкрай критичному рівні недофінансування. За даними Державної служби статистики (Держстат) у 2016р. загальний обсяг витрат на виконання наукових досліджень і розробок власними силами організацій України становив 11,531 млрд грн, де 50 % – витрати на оплату праці. Частка фінансування витрат на виконання НДР за рахунок державного бюджету скорочується і становила 32,1% , тоді як у 2015р. – 35,6%.

Рис. 1. Частка витрат на виконання НДР у ВВП та їх бюджетне фінансування, %
Джерело: складено за даними Держстату

Частка витрат на виконання НДР у ВВП приведена на рис. 1, де розкрито її спадну тенденцію, з 0,78% у 2000 році до 0,48% у 2016 році. Частка фінансування за рахунок коштів державного бюджету з 0,33 % за цей період знизилась удвічі. За

даними Держстату кількість організацій, що займались веденням наукових розробок, за 2000-2015 роки загалом по Україні скоротилась на 512 установ, або на 36,3%. Скорочення за сільськогосподарськими установами складає 54 установи, на кінець 2015 року їх залишилось 132, і скорочення триває, особливо в світлі того, що на аграрну Академію наук у проекті Держбюджету 2018 закладено занижені обсяги фінансування.

За приведеними у таблиці 1 статтями витрат спостерігаємо, що за період 2010-2016 рр. фінансування сільськогосподарських наук по аграрній академії (НААНУ) залишалось на сталому рівні, що свідчить про те, що фінансування значно відстає від номінальних потреб, фінансують лише захищені статті соціальних витрат.

Таблиця 1

**Витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт
сільськогосподарських наук у 2010-2016 рр., тис. грн**

Статті витрат	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	551,3	565,9	652,6	642,2	598,7	613,1	559,7
у т.ч. внутрішні поточні витрати	529,2	550,4	632,7	616,7	585,1	590,5	535,2
з них витрати на оплату праці	313,9	323,1	354,7	365,7	330,6	319,2	290,0
матеріальні витрати	81	82,9	120,5	82,6	86,4	102,3	-
інші поточні витрати	134,3	144,4	157,5	168,4	168,1	169,0	245,0
капітальні вкладення	18,9	13,6	14,3	19,4	5,7	14,8	22,5
у т.ч. устаткування	6,7	9,9	9,7	7	3,7	12,3	18,9
Витрати співвиконавців	3,2	1,9	5,6	6,1	7,9	7,7	1,8

Джерело: складено за даними Держстату та звітності НААН

Фінансування наукових розробок з 2010 по 2015 рік, наведене у таблиці 2, показує, що воно зросло у 6 разів і на 2015 рік склало 12,223 млрд грн. При цьому фінансування на сільськогосподарські науки зросло у 6,8, ветеринарні – у 7,8 разу. Частка галузевого фінансування у 2015 році складає 5,4 % від загального, тоді як у 2000 році вона була 4,7%.

Таблиця 2

Фінансування наукових розробок в Україні за 2000-2015 рр., млн грн

	Роки							
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Всього	2046,3	5160,4	8995,9	9591,3	10558,5	11161,1	10320,3	12223,2
За галузями наук								
сільськогосподарськими	89	284	548,1	564	647	636,1	590,8	605,4
ветеринарними	7,5	22,1	40,1	46,7	46,7	49,1	47	58,5

Джерело: складено за даними Держстату та звітності НААН

За даними Українського інституту науково-технічної і економічної інформації [11] протягом 2014-2016 рр. спостерігалась тенденція до зростання обсягів фінансування стратегічного інноваційного пріоритету “Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу” – із 43,4% від загального обсягу бюджетного фінансування інноваційної діяльності у 2014 р. до 56,7% у 2016 р., що свідчить про поступовий розвиток агропромислового комплексу України, який не пов’язаний із

бюджетною підтримкою сільськогосподарських виробників та підвищенням попиту на його продукцію. Цей пріоритет у 2016 р. профінансовано трьома розпорядниками, серед яких найбільший обсяг коштів (97,6%) було залучено НААН [11].

Фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарської спрямованості за даними головних розпорядників бюджетних коштів і за даними Держказначейства щодо бюджетних видатків НААН на інноваційні НДДКР стабільно зростає та коливається за функціональною характеристикою видатків державного бюджету.

Динаміка показників інвестицій за видами економічної діяльності наведена у таблиці 3, де показано, що за аналізований період 2010-2016 років ріст інвестицій склав 72,5% по економіці, 92% по промисловості і 290,2% по сільському господарству. У капітальних інвестиціях в економіку України в 2016 році частка сільського господарства склала 13,8%, а агропродовольчого сектору – 19%.

Таблиця 3

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності та сільському господарству за 2010-2016 рр. (у факт. цінах; млн грн)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього	189061	259932	293692	267728	219420	273116	326163
Сільське, лісове та рибне господарство	11568	17039	19411	19059	18796	30155	45142
у т.ч. сільське господарство	11311	16703	19086	18640	18388	29310	44246
Промисловість	56725	89146	103472	105594	86242	87656	108635
з неї – виробництво харчових продуктів	8665	12255	13558	15275	13487	13549	16938
Будівництво	32790	34855	44895	46318	36057	43464	40933
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт	18868	24390	24801	22379	20716	20663	25074
Транспорт, складське господарство	19592	25977	32808	18833	15948	18704	24637

Джерело: складено за даними Держстату

За офіційними даними у 2016 році у агропромисловому комплексі витрати на будівельно-монтажні роботи, придбання будівель, обладнання, інструменту, інвентарю та інші капітальні роботи становили 61,1 млрд грн, що склало 18,7% від усіх капітальних інвестицій в Україні. Зокрема у сільському господарстві було зроблено капітальних вкладень на суму 44,2 млрд грн, що на 51% більше, ніж у 2015 році [15].

Капітальні інвестиції у харчову промисловість та переробку сягнули 16,9 млрд гривень (124,4% до 2015 року). У цілому по державі у 2016 році підприємствами та організаціями освоєно 326,2 млрд грн капітальних інвестицій, що більше на 18% у порівнянні з 2015 роком. Головним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 69,4% загального обсягу. Частка залучених та запозичених коштів, а саме: кредитів банків і коштів іноземних інвесторів, становила 10,0%. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 9,4% капітальних інвестицій [15].

За даними Держстату у першому півріччі 2017 року загальний обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство сягнув 24,9 млрд грн, що майже в 1,4 разу перевищує рівень 2016 року та складає 16% від загальних вкладень в економіку. Що стосується прямих іноземних інвестицій, то за даними таблиці 4 загальний їх ріст за період 2010-2016 рр. склав 12,9%. У промисловості помітний спад на 5,6%, а у сільському господарстві цей показник збільшився на 24%. Проте нестабільна політична та економічна ситуація в країні різко зменшує надходження іноземних інвестицій [15].

Таблиця 4

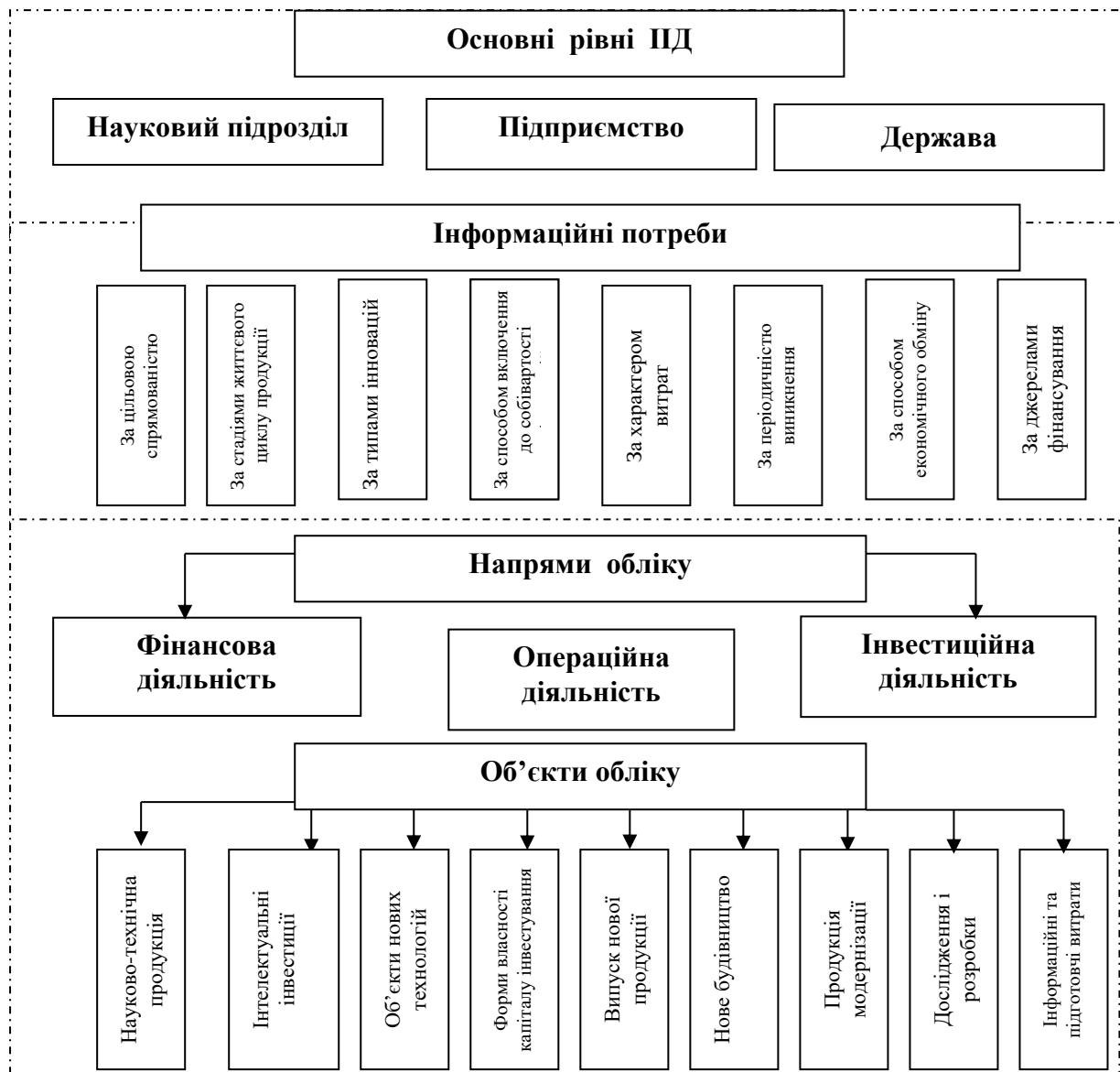
Іноземні інвестиції в економіці України у 2010-2016 рр., за видами економічної діяльності (млн дол. США)

	Обсяги прямих іноземних інвестицій на початок року							На 31.12.2016
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Усього	40053,0	44806,0	50333,9	55296,8	57056,4	45744,8	43371,4	45249,3
Сільське, лісове та рибне господарство	680,4	730,7	736,3	728,8	776,9	617,0	500,6	843,3
Промисловість	13212,2	13747,7	15019,1	17174,8	18067,5	14472,5	13280,1	12474,4
з неї – виробництво харчових продуктів	1924,3	1990,2	2221,9	3070,6	3228,0	2706,4	2426,0	2912,3
Будівництво	1272,4	1332,9	1231,0	1459,2	1580,0	1301,9	1158,3	1521,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт	4381,3	4723,5	5401,3	6140,0	6829,3	6059,1	5659,5	6784,7
Транспорт, складське господарство	993,0	1096,0	1145,4	1506,3	1535,3	1355,5	1197,2	1374,5

Джерело: складено за даними Держстату

На сьогодні в обліку, як зазначають дослідники [2; 3; 8; 9; 10], інформація про витрати, доходи, продукцію та фінансові результати від інноваційної діяльності не відображається в систематизованому вигляді. Структура і зміст аналітичного обліку не розроблені, тобто не визначені об'єкти досліджень і розробок, не виділені окремі аналітичні рахунки для обліку витрат, доходів від інноваційної діяльності, джерел її фінансування. Відсутня окрема внутрішня звітність, яка б надавала у систематизованому вигляді інформацію для управління інноваціями. Все це не дозволяє аналізувати інноваційні процеси, їх пріоритетні напрями та розробляти ефективні заходи з розвитку інноваційної діяльності.

Аналіз даної інформації свідчить про те, що сфера об'єктів та суб'єктів інвестиційно-інноваційної діяльності (ІІД) досить розгалужена. Таким чином, об'єкти обліку теж мають схожу тенденцію. Зокрема, на думку дослідників [10; 12], інвестиційна, операційна діяльність та фінансування є взаємопов'язані, а елемент інноваційності впливає в певній мірі на всі складові. Взаємозв'язок цих процесів для формування інформаційного середовища щодо нашого об'єкту дослідження наведено на рис. 2.

Рис. 2. Інформаційне забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів

Джерело: складено авторами на основі [6; 7; 10; 12]

Діапазон облікових завдань досить широкий, оскільки, як вказують дослідники, “витрати на здійснення інноваційних програм і проєктів можуть списуватись на капітальні або поточні витрати та відноситись, відповідно, до інвестиційної або операційної діяльності – дані витрати можуть покриватись і з джерел власного капіталу, зокрема за рахунок акціонерного капіталу і додаткового капіталу, нерозподілених прибутків” [6].

Обліково-економічні аспекти інвестицій і інновації з зазначенням їх законодавчого регулювання та облікових проведення наведені нами у таблиці 5. Зокрема виділено напрями: оцінка інноваційних витрат, джерела фінансування інновацій, створення інноваційного продукту.

Таблиця 5

Обліково-економічні аспекти інвестицій в інновації

Об'єкти	Законодавче регулювання	Облікові записи
Оцінка інноваційних витрат	Оцінка інноваційних витрат, пов'язаних із створенням нової техніки, модернізацією та значним поліпшенням виробничих технологій здійснюється відповідно до вимог П(С)БО 7 "Основні засоби". Формування первісної вартості регулюється п.11 і включає прямі витрати на виготовлення згідно П(С)БО 9 "Запаси" та П(С)БО 16 "Витрати"	Національні стандарти бухгалтерського обліку не дають чітких вимог до деяких аспектів облікової політики та конкретного їх застосування, тому підприємство повинно самостійно розробляти облікову політику
Джерела фінансування інновацій - кредитування	Фінансування інновацій за рахунок коштів, взятих на кредитно-банківській основі, проценти по даних активах необхідно включати в первісну вартість об'єкта інноваційної сфери, такий варіант передбачений і міжнародними стандартами обліку в цій сфері. Відповідно до П(С)БО 7 "Основні засоби" та П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" до первісної вартості необоротних активів не можуть включатись проценти, пов'язані з кредитом	На суму нарахованих та сплачених процентів Дт 95 Кт 31 в частині фінансування об'єкта інноваційної сфери робиться запис Дт 15 Кт 95 на ту ж суму, а при введенні об'єкта – Дт 10, 11, 12 Кт 15 на суму витрат, пов'язаних з введенням інновацій
- державне фінансування	При державному фінансуванні бюджетні кошти потребують відокремленого обліку на рахунках цільового використання	Надходження коштів Дт 377, 31 Кт 48. Визнання інноваційних витрат – Дт 15, 91 Кт різні – на суму використання цих коштів. Введення в дію – первісна вартість об'єкта Дт 15 Кт 66, 65, 20, 22 списується на Дт 10, 12 Кт 15. Оприбуткування активу від фінансування Дт 48 Кт 718
бюджетні інноваційні програми	При фінансуванні з міського або державного бюджетів, придбання інноваційного об'єкту відображається в обліку за первісною собівартістю даних активів, а в момент введення їх, як безоплатно отриманий актив за рахунок державного фінансування	Оформляється записом Дт 10, 12 Кт 424. Одночасно по цих об'єктах інноваційної сфери визнається дохід Дт 424 Кт 745 та нараховується амортизація Дт 23, 91, 92 Кт 13
Удосконалення виробничо-технічних характеристик продукції	Інноваційні програми, пов'язані із вдосконаленням виробничо-технічних характеристик продукції, можуть включатись до витрат майбутніх періодів	Технічне оснащення: Дт 39 Кт 63, 68 та одночасно Дт 641 Кт 63, 68. Накопичена сума витрат майбутніх періодів списується на поточні витрати Дт 23, 91 Кт 39
Фінансування наукових досліджень	Фінансування наукових досліджень та впровадження науково-технічних розробок у виробництво у вигляді новоствореного продукту спеціальним науковим підрозділом	Облік інноваційних витрат Дт 23 Кт 20, 22, 66, 65, 68, 372, 13 ін. В кінці звітного періоду витрати списуються на капітальні – Дт 15 Кт 23, 91 та оприбуткування інноваційного продукту Дт 10, 12 Кт 15

Джерело: складено авторами на основі [6; 7; 10; 12]

Отже, існує велика кількість варіантів обліку інноваційних процесів, направлених на удосконалення і розвиток виробництва продукції. Значною мірою вибір правильного способу обліку інновацій залежить від того, чи пов'язані вони з операційною діяльністю, чи носять капітальних характер.

Закон “Про внесення змін до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, розроблений у рамках виконання зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Директива ЄС № 2013/34/ЄС), очікувано* забезпечить удосконалення законодавчих засад ведення бухгалтерського обліку, що сприятиме покращанню інвестиційного клімату в Україні.

Що стосується міжнародного досвіду, у тому числі і для країн третього світу, то можливість визначення масштабів інноваційної діяльності, характеристик інноваційних фірм та внутрішніх та системних чинників, які можуть впливати на інновації, є передумовою для проведення та аналізу політики, спрямованої на стимулювання інновацій. Методика (Посібник) Осло [1] є найавторитетнішим міжнародним джерелом керівних принципів для збору та використання даних про інноваційну діяльність. Це видання враховує прогрес, досягнутий у розумінні інноваційного процесу та його економічних наслідків, а також досвід, накопичений під час останніх раундів інноваційних досліджень у країнах-членах та країнах, що не є членами ОЕСР.

З урахуванням цих вітчизняних та міжнародних особливостей, засобами бухгалтерського обліку необхідно створити інформацію, яка б відповідала досить широкому діапазону потреб управління, у переліку продуктових, процесних, маркетингових і організаційних складових.

Основними завданнями бухгалтерського обліку при формуванні публічної інформації щодо інвестиційно-інноваційної діяльності є: забезпечення нормативно-правового поля складових бухгалтерського обліку цієї діяльності на рівні окремого підприємства та національних стандартів; формування інформації у ключі стимулювання інноваційного розвитку та захисту інтересів учасників через систему передового досвіду, семінарів, круглих столів; визначення і реалізація пріоритетів інноваційної політики на рівні підприємства і відображення пріоритетів у обліковій політиці; удосконалення пакету первинно-звітних документів обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності підприємств; інформаційне сприяння спільних програм і проектів міжнародної інноваційної співпраці, насамперед в частині застосування методики аналізу ефективності інвестицій тощо.

Відповідність інноваційних, бюджетних, загальнодержавних пріоритетів в Україні [11, с. 4-5] стратегічним пріоритетам інноваційної діяльності – це технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу. У бюджеті на 2017 рік та у Стратегії до 2020 року закладено основи реформування системи державної підтримки сільського господарства (створення умов для розвитку високоефективного конкурентоспроможного аграрного сектору на внутрішньому і зовнішньому ринку); удосконалення механізмів стимулювання розвитку агропромислового комплексу (збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції з високою доданою вартістю та диверсифікація

* <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250325295>

бізнес-можливостей в агропромисловому секторі); розвиток органічного ринку, забезпечення якості і безпечності харчових продуктів, виробництва органічної продукції; подальший розвиток аграрного ринку.

Згідно цих досліджень, загальними цільовими кількісними показниками, яких передбачалось досягнути до кінця 2017 року і в середньостроковій перспективі, є: зростання рівня наукоємності валового внутрішнього продукту: у 2017 році – до 0,8 %, у 2020 році – 1,5 %; зростання питомої ваги високотехнологічної продукції та послуг у структурі експорту товарів і послуг: у 2017 році – до 9,5 %, у 2020 році – 15 %; місце в рейтингу Doing Business 2020 – не нижче 30; підвищення позиції України за глобальним інноваційним індексом: у 2020 році – 50-те місце; індекс людського розвитку 2020 – входження до 50 кращих країн.

За минулий рік в українські стартапи було інвестовано понад 130 мільйонів доларів, 40 % з них – іноземні вкладення. Експерти Ukraine Digital News у партнерстві з інвестфондом AVentures Capital прогнозують подальше зростання вкладень. Для стимулювання даного процесу необхідний розвиток приватно-державного партнерства, державні інструменти для підтримки фінансування, де держава виступає гарантом, реформування системи освіти, податкові пільги чи податкові канікули для інноваційних проектів, інші системи мотивації [13].

Зокрема, орієнтовно у 2018 р., на Черкащині з'явиться аграрна інновація – перший біотехнологічний агроіндустріальний парк. Його мета – створення реального стимулу для розвитку сільськогосподарської галузі Черкащини, забезпечення стабільного механізму стійкого інноваційного розвитку агропромислової галузі регіону. Розробниками зазначається, що “агроіндустріальні парки – це майбутнє українського АПК, бо лише поєднання науки та інновацій, виробництва й освіти дає можливість підвищити і реалізувати потенціал кожного аграрного регіону і країни загалом” [14].

Попри те, що інформаційні технології (ІТ) стали одним із найпотужніших економічних напрямків в Україні, проникнення високих технологій в агросектор (agtech) лише розпочалося. На думку експертів, “більшість аграріїв не надто розуміють, що мається на увазі під словом agtech, як ці технології правильно використовувати, поєднувати між собою та отримувати від цього найкращі результати” [13]. Загалом у цій сфері виділяють такі основні напрями: облік та оптимізація використання ресурсів і підтримка ухвалення рішень у операційній діяльності з метою оптимізації планування, логістики, використання техніки, робочого часу та інших ресурсів.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження інвестиційно-інноваційної діяльності у аграрному секторі економіки України дає змогу ідентифікувати її, як циклічну діяльність з вибору, фінансуванню та впровадженню інновацій. Інформаційне забезпечення цього виду діяльності передбачає формування симбіозу основного предмету дослідження – економічного змісту інвестиційно-інноваційної діяльності та її облікового відображення для управління на різних рівнях і стадіях створення і освоєння продукту.

Встановлено ключові елементи ІІН відповідно до завдань Концепції розвитку аграрного сектору до 2020 року, загального розвитку економіки, місця України у світовому рейтингу фінансування наукоємних інвестиційних розробок.

За даними Держстату та звітами УІНТІ здійснено аналіз стану наукової та інноваційної діяльності і трансферу технологій у аграрному секторі. Встановлено, що в Україні немає належної державної підтримки розвитку інновацій, за десятки років не спостерігається зрушень рівня фінансування, не поширюються створені інноваційні продукти та не впроваджуються у практику.

Запропоновано уточнення облікових завдань щодо агроінвестицій у сталий сільський розвиток на основі розгорнутого завдання щодо інформаційного забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів та систематизації напряму облікових завдань на кожній стадії проведення інвестиційно-інноваційної діяльності.

Зокрема розроблено схему інформаційного забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів за рівнями ПД, інформаційними потребами, об'єктами обліку. Виділено облікові аспекти інвестицій в інновації, їх напрями та завдання. Наголошено на зв'язку інвестиційного клімату з прийнятими доповненнями до Закону Про бухгалтерських облік в Україні.

Розкрито міжнародний досвід збору даних про інвестиційну діяльність. Встановлено, що Україна успішно імплементує європейське законодавство цього напрямку з метою залучення іноземних інвестицій.

Очікується, що результати дослідження сприятимуть розвитку економічної теорії та бухгалтерського обліку в частині об'єктів обліку інвестиційно-інноваційної діяльності, наближенню вітчизняного обліку до прийнятого у міжнародній практиці, а також подальшому зближенню аграрної науки з практикою.

Напрямом подальших наукових досліджень є розробка системних блоків завдань на кожній ділянці обліку інвестиційно-інноваційної діяльності та відображення її у звітності.

Список використаних джерел

1. Oslo Manual (2005): Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.oecd.org>.
2. Гудзенко Н.М. Особливості організації обліку операцій з інвестиційної нерухомістю / Н.М. Гудзенко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 7. – С.41-48.
3. Жук В.М. Концептуальні підходи вирішення поверхневих та глибинних проблем обліку інноваційної діяльності / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 36-39.
4. Калетнік Г. М. Інноваційні платформи організації науково-дискусійних молодіжних майданчиків у контексті євроінтеграційного розвитку аграрної економіки / Г.М. Калетнік І. В. Гунько // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 4. – С. 7-18.
5. Калетнік Г.М. та ін. Рекомендації з розроблення дорожньої інвестиційної карти розвитку аграрного району / за ред. Я.М. Гадзала, П.Т. Саблука. – К.: Аграрна наука, 2017. – 148 с.
6. Кантаєва О.В. Бухгалтерський облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: організація і методологія: Монографія. Житомир: ФОП Кузьмін Дн. Л., 2010. – 424 с.
7. Крупка Я. Д. Облік інвестиційно-інноваційної діяльності [Текст] : навч. посіб. / Я. Д. Крупка , С. В. Питель, І. В. Мельничук. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Тернопіль : Крок, 2016. – 255 с.

8. Правдюк Н. Л. Якість облікової інформації: сутність та методика оцінки / Н. Л. Правдюк, М. В. Правдюк // Облік і фінанси. – 2016. – № 2. – С. 57-64.
9. Облік інноваційної діяльності / Л. С. Шатковська, Т. Г. Камінська // Облік і фінанси АПК : Міжнародний науково-виробничий журнал. – 2006. – №9/10. – С. 122-127.
10. Сичук С.М. Класифікація витрат на інновації та напрями їх вдосконалення для цілей обліку та контролінгу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.
11. Аналітична довідка. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферту технологій в Україні у 2016 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uinte.kiev.ua>.
12. Шира Т. Методологія бухгалтерського обліку в системі оцінки та порівняння інноваційно-технологічного потенціалу господарюючих суб'єктів / Т. Шира // Формування ринкової економіки в Україні: Науковий збірник науково-практичної конференції “Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарської діяльності в Україні”. – Львів, 2005. – Вип.15, Ч.2. – С.726-734.
13. Петрук Ю. В Україні немає державної підтримки розвитку інновацій... немає сигналу, що державі це потрібно. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com>.
14. 2018 року в Черкаській області створять перший біотехнологічний агроіндустріальний парк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://provincia.com.ua>.
15. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua.

Список використаних джерел у транслітерації /References

1. Oslo Manual (2005): Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.oecd.org>.
2. Hudzenko N.M. Osoblyvosti orhanizatsiyi obliku operatsiy z investytsiynoyi nerukhomistyu / N.M. Hudzenko // Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky. – 2017. – Vol. 7. – Pp.41-48.
3. Zhuk, V.M. Kontseptual'ni pidkhody vyrishennya poverkhnevyykh ta hlybnyykh problem obliku innovatsiynoyi diyal'nosti / V.M. Zhuk // Oblik i finansy APK. – 2011. – Vol. 1. – Pp. 36-39.
4. Kaletnik H. M. Innovatsiyni platformy orhanizatsiyi naukovo-dyskusiynykh molodizhnykh maydanchykyv u konteksti yevrointehratsiynoho rozvytku ahrarnoyi ekonomiky / H. M. Kaletnik, I. V. Hun'ko //Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky. – 2017. – Vol. 4. – Pp. 7-18.
5. Kaletnik H.M. ta in. Rekomendatsiyi z rozroblennya dorozhn'oyi investytsiynoyi karty rozvytku ahrarnoho rayonu / za red Ya.M. Hadzala, P.T. Sabluka. – K.: Ahrarna nauka, 2017. – 148 p.
6. Kantayeva O.V. Bukhhalters'kyu oblik i analiz innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv: orhanizatsiya i metodolohiya: Monohrafiya. Zhytomyr: FOP Kuz'min Dn. L., 2010. – 424 p.
7. Krupka Ya. D. Oblik investytsiyno-innovatsiynoyi diyal'nosti [Tekst] : navch. posib. / Ya. D. Krupka, S. V. Pytel', I. V. Mel'nychuk. – 2-he vyd., pererobl. i dopovn. – Ternopil' : Krok, 2016. – 255 p.

8. Pravdyuk N. L. Yakist' oblikovoyi informatsiyi: sutnist' ta metodyka otsinky / N. L. Pravdyuk, M. V. Pravdyuk // *Oblik i finansy*. – 2016. – Vol. 2. – Pp. 57-64.
9. Oblik innovatsiynoi diyal'nosti / L.S. Shatkovs'ka, T.H. Kamins'ka // *Oblik i finansy APK : Mizhnarodnyy naukovo-vyrobnychyy zhurnal*. – 2006. – Vol. 9/10. – Pp. 122-127.
10. Sychuk S.M. Klasyfikatsiya vytrat na innovatsiyi ta napryamy yikh vdoskonalennya dlya tsiley obliku ta kontrolinhu. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.
11. Analitychna dovidka. Stan innovatsiynoi diyal'nosti ta diyal'nosti u sferi transfertu tekhnolohiy v Ukraini u 2016 rotsi. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.uinte.kiev.ua>.
12. Shyra T. Metodolohiya bukhhaltens'koho obliku v systemi otsinky ta porivnyannya innovatsiyno-tekhnolohichnoho potentsialu hospodaryuyuchykh sub"yektiv / T. Shyra // *Formuvannya rynkovoyi ekonomiky v Ukraini: Naukovyy zbirnyk naukovopraktychnoyi konferentsiyi "Oblikovo-analitchni systemy sub"yektiv hospodars'koyi diyal'nosti v Ukraini"*. – L'viv, 2005. – Vyp.15, Ch.2. – Pp.726-734.
13. Petruk Yu. V Ukraini nemaye derzhavnoyi pidtrymky rozvytku innovatsiy... nemaye syhnalu, shcho derzhavi tse potribno. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://agropolit.com>.
14. 2018 roku v Cherkas'kiy oblasti stvoryat' pershyy biotekhnolohichnyy ahroindustrial'nyy park. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://pro-vincia.com.ua>.
15. Agtech Ukraine. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://agtech.com.ua>.

ANNOTATION

ECONOMIC AND ACCOUNTING – LEGISLATIVE ASPECTS OF INVESTMENT-INNOVATIVE ACTIVITY OF AGRICULTURAL SECTOR

PRAVDIUK Maryna,
Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Accounting and
Taxation in the Fields of Economy,

PRAVDYUK Andrew,
Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor of the Department of Law,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The investment and innovative activity in the agrarian sector of Ukraine's economy as a cyclic activity on the selection, financing and implementation of innovations is examined. The main subject of the research is the economic content of investment and innovative activity and its accounting reflection for management at different levels and stages of product creation and development.

General scientific methodology of economic research is used in the article. According to the State Statistics Service reports the analysis of the state of scientific and innovative activity and transfer of technology was carried out. Financing of innovative developments, capital investments of investment activity, volumes of foreign investments are

analyzed. It is established that in Ukraine there is no proper state support for the development of innovations, moreover, there is no even standard regulations for funding them. Some techniques of investment and innovation management based on the implementation of accounting aspects of this type of activity are described. The pattern of accounting support of investment and innovation activity, specification of accounting objects and objectives of agricultural investment in rural development, and international experience in the collection and use of data on investment activities are analyzed.

The results of the research will contribute to the development of economic theory and accounting in terms of objects of accounting of the investment and innovative activity, approximation of domestic accounting to the one adopted in the international practice as well as further convergence of agrarian science and practice.

Keywords: investment and innovative activity, accounting, economic aspects of investments, agrarian sector, expenditures on the activity of agrarian science, convergence with the European accounting legislation, Oslo methodology of the innovation accounting.

Fig. 2. Tabl. 5. Lit. 15.

АННОТАЦИЯ

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И УЧЕТНО-ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНОГО СЕКТОРА

ПРАВДЮК Марина Владимировна,
*кандидат экономических наук, старший преподаватель
кафедры учёта и налогообложения в отраслях экономики,*

ПРАВДЮК Андрей Леонидович,
*кандидат юридических наук, доцент кафедры права,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

Исследовано инвестиционно-инновационную деятельность в аграрном секторе экономики Украины как циклическую деятельность по выбору, финансированию и внедрению инноваций. Основным предметом исследования является экономическое содержание инвестиционно-инновационной деятельности и её учётное отражение для управления на разных уровнях и стадиях создания и освоения продукта.

В статье использовано общенаучную методологию экономических исследований. По данным Госстата и отчётами УИНТИ осуществлен анализ состояния научной и инновационной деятельности и трансферта технологий. Проанализировано финансирование инновационных разработок, капитальные инвестиции по видам деятельности, объёмы иностранных инвестиций. Установлено, что в Украине нет надлежащей государственной поддержки развития инноваций, более того, нет даже стандарта нормативов финансирования. Описаны некоторые приемы инвестиционно-инновационного менеджмента на основе реализации учётных аспектов этого вида деятельности. Предложена схема учётного обеспечения инвестиционно-инновационной

деятельности, уточнение учётных объектов и задач агроинвестиций в сельское развитие, проанализирован международный опыт сбора и использования данных об инвестиционной деятельности.

Результаты исследования будут способствовать развитию экономической теории и бухгалтерского учёта в части объектов учёта инвестиционно-инновационной деятельности, приближению отечественного учёта к принятому в международной практике, а также дальнейшему сближению аграрной науки с практикой.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационная деятельность, бухгалтерский учёт, экономические аспекты инвестиций, аграрный сектор, расходы на деятельность аграрной науки, сближение с европейским учётным законодательством, методика учёта инноваций Осло.

Рис. 2. Табл. 5. Лит. 15.

Інформація про авторів

ПРАВДЮК Марина Володимирівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

ПРАВДЮК Андрій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри права, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

PRAVDIUK Maryna – Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer of the Department of Accounting and taxation in the Fields of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

PRAVDYUK Andrew – Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor of the Department of Law, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

ПРАВДЮК Марина Владимировна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры учёта и налогообложения в отраслях экономики, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

ПРАВДЮК Андрей Леонидович – кандидат юридических наук, доцент кафедры права, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: a.pravduyk@gmail.com).

